Merge-käyttöliittymä: tietueiden yhdistäminen

- Yleistä
- Kirjautuminen
- Toiminnot
  - Tuplatietokantaan liittyvät toiminnot
- Tietueiden yhdistely
  - Yhdistettävien tietueiden tuonti Mergeen
  - Yhdistetyn tietueen esikatselu: värien selitys
  - Poistuvan tietueen kenttien lisääminen/poistaminen yhdistettyyn tietueeseen
  - Yhdistetyn tietueen muokkaaminen
  - Yhdistelyn tuloksen tallentaminen
  - Tietueen muokkaaminen ja tallentaminen yhdistämisen jälkeen
  - Yhdistelynäytön tyhjentäminen
  - Tuplatietokanta
- Osakohteellisten tietueiden käsittely
  - Osakohteiden siirtäminen ja yhdistymisparien vaihto
  - Osakohderivien lisääminen ja poistaminen
  - Osakohderivin toimenpiteen valinta
  - Osakohdetietueiden avaaminen ja yhdistetyn osakohteen muokkaaminen
  - Osakohderivien pienentäminen
- Esityksiä Merge-työskentelystä

Yleistä

Merge on Kansalliskirjastossa kehitetty käyttöliittymä Melindan tuplatietueiden yhdistämiseen. Mergellä tietueisiin tehdyt muutokset päivittyvät suoraan Melindaan. Mergeä voidaan käyttää myös emo-osakohdeperheiden yhdistämiseen. Ohjelmalla ei kuitenkaan voi yhdistää tietueita, joissa kummassakin on saman kirjaston tietokantatunnus (LOW-tag), jotta paikalliskantoihin ei jäisi linkkaamattomia tietueita.

Merge-käyttöliittymä löytyy Internet-sivulta Melinda Merge.

Merge toimii tuoreimmilla Chrome-selaimilla. Muut selaimet eivät tuettuja.

> Ennen tietueiden yhdistämistä on aina muistettava tarkastaa, onko kyseessä todella tupla. Kannattaa kiinnittää huomiota mm. alanimekkeeseen, sarjan nimeen, osan nimeen ja painokseen sekä aineiston tallennetyyppeihin. Epäselvissä tapauksissa on parempi jättää tietueet erilleen kuin yhdistää ne. Lisätietoja aineistoista voi kysyä esim. melinda-cat-sähköpostilistalla (liittymisohjeet) kirjastoilta, joilla teos on.

Kirjautuminen

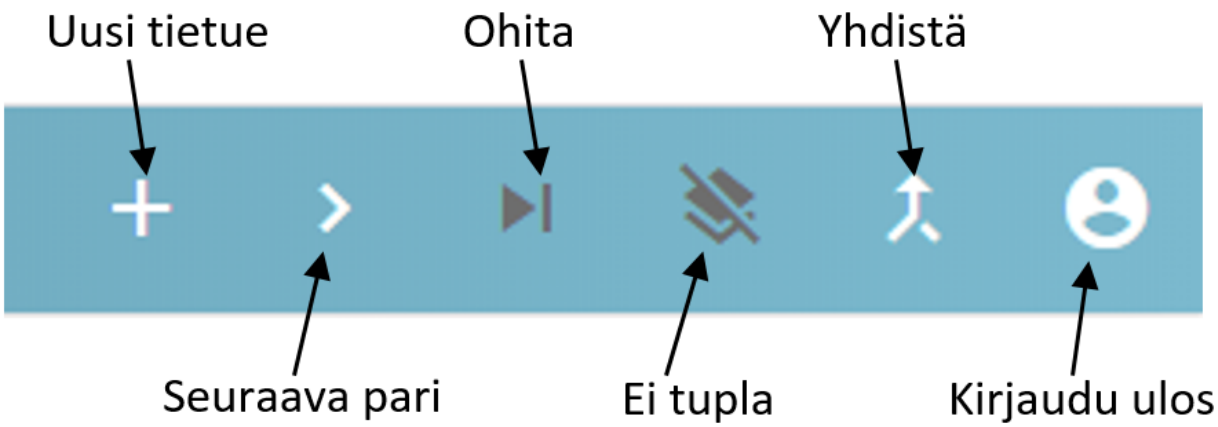
Merge-käyttöliittymään kirjaudutaan Melinda-käyttäjätunnuksella ja salasanalla (samoilla kuin Alephiin). Tietosuojaseloste ja evästeiden käyttö on hyväksyttävä ennen kirjautumista.

⚠ Käyttöliittymän sisäänkirjautumisessa on bugi, jonka vuoksi sisäänkirjautuminen #-merkin sisältävällä salasanalla ei onnistu.

Toiminnot

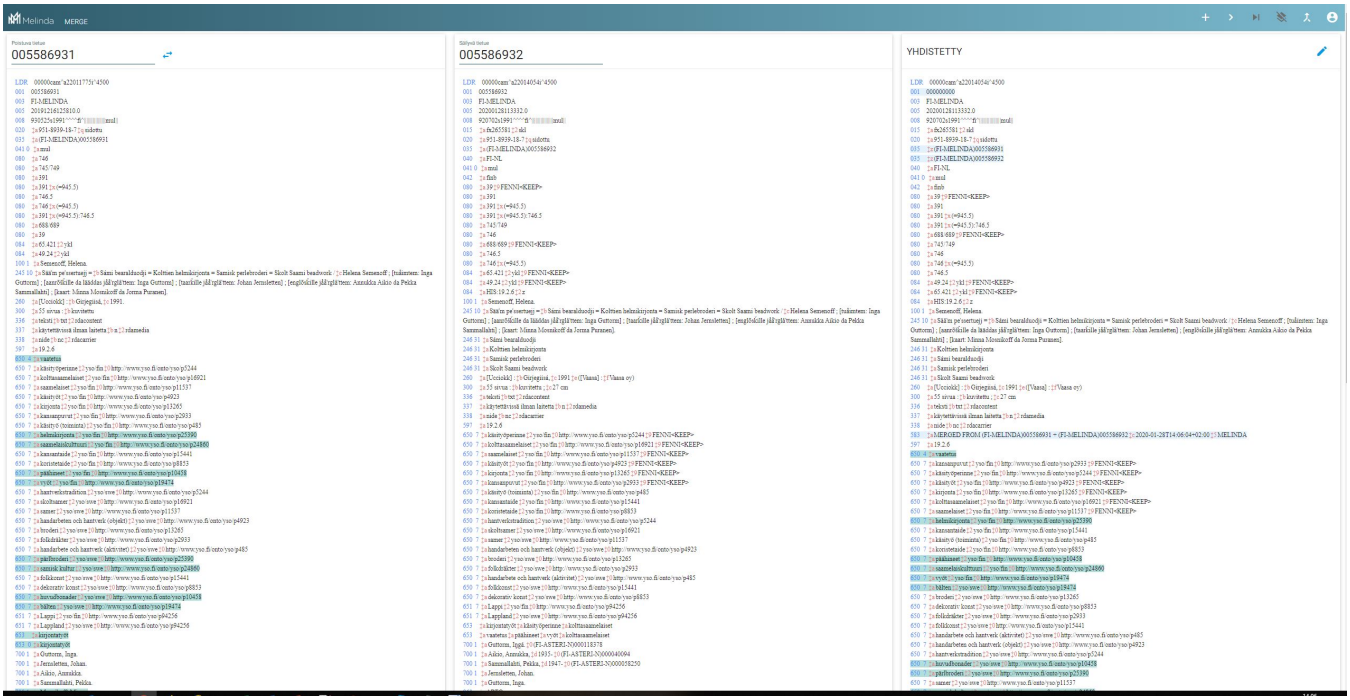
Kirjautumisen jälkeen avautuvassa selainnäkymässä vasemmassa ylälaidassa näet valittavat toiminnot.
Yhdistä-kuvaa klikkaamalla toteutetaan käsittelyssä olevien tietueiden yhdistäminen.
Kirjaudu ulos -kuvaa klikkaamalla suljetaan ohjelma.

Tuplatietokantaan liittyvät toiminnot

- **Seuraava pari** – Noutaa näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.
- **Ohita** – Hyppää ehdotuksen yli (esim. jos ei olla varmoja, onko kyseessä tupla), ja hakee näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.
- **Ei tupla** – Merkitsee ehdotetun tietueparin tuplatietokantaan ei-tuplaksi ja hakee näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.

Tietueiden yhdistely

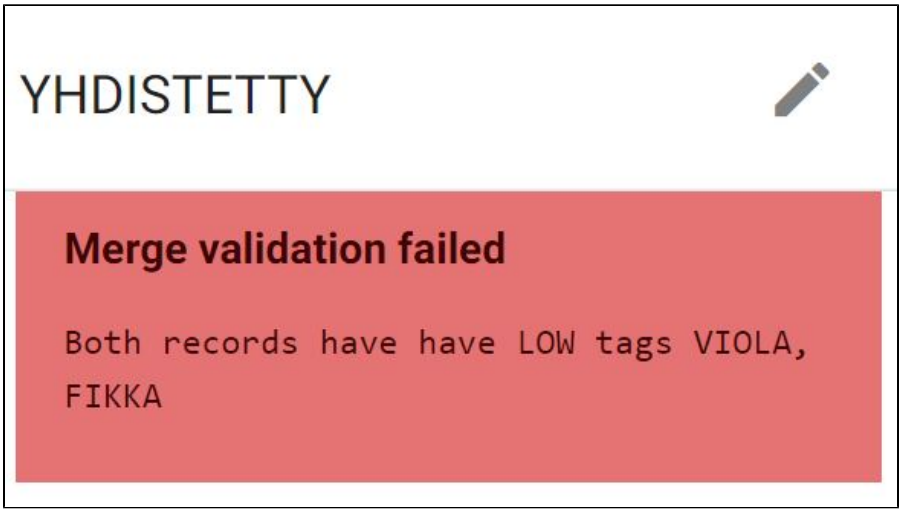
Yhdistettävien tietueiden tuonti Mergeen

Yhdistettävien tietueiden Melinda-ID-tunnukset (kentästä 001) kopioidaan **Poistuva tietue** ja **Säilyvä tietue** -kenttiin, jolloin Merge hakee tietueet Melindasta omiin sarakkeisiinsa. Yhdistetty-sarakkeessa näkyy yhdistettyjen tietueen tulos.
Säilyvä tietue on yhdistetyn tietueen pohjatietue, jolle voi tuoda tietoja poistettavalta tietueelta. Molemmat tietueet kyllä poistetaan tietokannasta yhdistelyssä ja yhdistelyn tuloksena syntyy tietue, jolla on uusi tietuetunnus, kuvassa 001-kentässä on ennen tallennusta tietuetunnuksena 00000000.

Varoitukset

Punainen varoitus

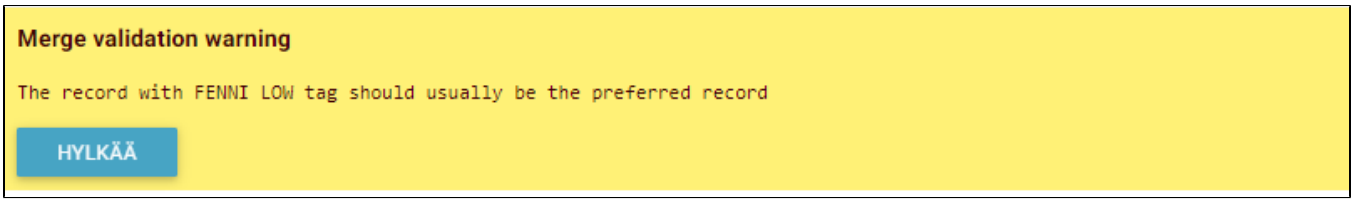
Punaista varoitusta ei voi ohittaa. Merge tarkkailee tietuetyyppiä (000/06) ja tietokantatunnusta: tietueiden tulee olla saman aineistotyypin tietueita ja niillä ei saa olla saman kirjaston LOW-tagia.
Jos Merge ei jostain syystä voi yhdistää Melindasta haettuja tietueita, ilmestyy Yhdistetty-sarakkeeseen asiasta kertova virheilmoitus: Merge validation failed ja lisäksi kerrotaan syy, miksi yhdistäminen ei onnistu
⚠️ Teksti-aineistotyypin kohdalla pitää olla tarkka: tietue voi olla painetun, sähköisen tai vaikkapa heijastettavan (mikrofilmit) aineiston tietue tai toisella tietueella saattaa olla monta osaa kuvailtuna samalla tietueella.

Keltainen varoitus

Keltaisen varoituksen voi ohittaa.

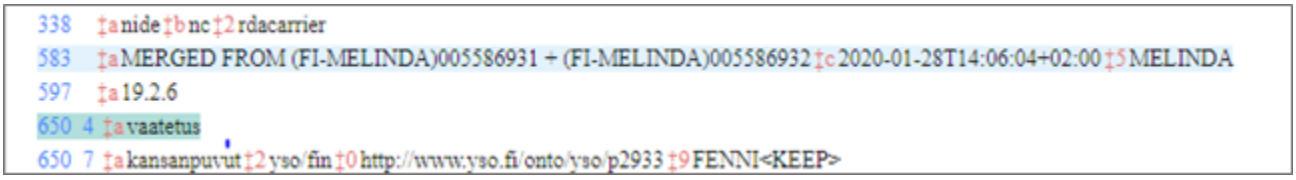
Säilytettäväksi tietueeksi eli yhdistetyn tietueen pohjaksi valitaan tietueista parempi – esimerkiksi Fennica-tietue tai muuten täydellisemmin kuvailtu tietue; alla olevassa kuvassa ohjelma ehdottaakin valitsemaan Fennican tietueen säilytettävän tietueen paikalle. Kiinteämittaiset kentät sekä muut kentät, joita ei saa toistaa, poimitaan säilyvästä tietueesta, ja sitä täydennetään poistuvan tietueen tiedoilla.

Tietueiden paikkoja voi vaihtaa painamalla poistuvan tietueen tietuetunnuksen vieressä olevaa sinistä kaksoisnuolisymbolia .

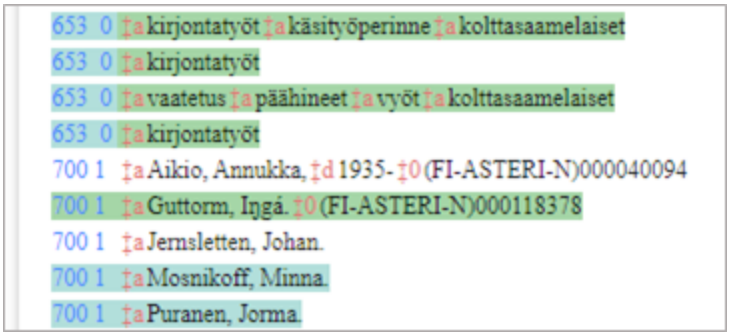
Yhdistetyn tietueen esikatselu: värien selitys

Yhdistetty-sarakkeessa näkyvät säilyvästä tietueesta kotoisin olevat kentät **valkoisina**, poistettavalta tietueelta tulevat kentät **turkoosilla** pohjalla ja Mergen luomat kentät **vaaleansinisellä** pohjalla.

⚠️ **Älä poista Mergen luomia kenttiä**, kuten **035‡z** ja **583**. 583-kentän lopussa on **‡5**Melinda, ja sen vuoksi kenttä ei replikoidu paikallisiin tietokantoihin. Myös **LOW**- ja **SID**-kentät, jotka siirtyvät automaattisesti yhdistetylle tietueelle, pitää säilyttää.

Muokatut kentät näkyvät **vihreällä** pohjalla:

Poistuvan tietueen kenttien lisääminen/poistaminen yhdistettyyn tietueeseen

Poistuvasta tietueesta voi lisätä minkä tahansa kentän yhdistettyyn tietueeseen napsauttamalla kenttää.
Poistuvasta tietueesta yhdistettyyn tietueeseen siirretyn kentän voi puolestaan poistaa yhdistetystä tietueesta napsauttamalla sitä joko Poistuvan tietueen näytöllä tai Yhdistetty-sarakkeen tietueella.

Yhdistetyn tietueen muokkaaminen

Yhdistetty-sarakkeen vasemmassa ylälaidassa on kynän kuva . Klikkaamalla sitä, pääset muokkaamaan tietuetta. Kun olet muokkaustilassa, kynän tausta on harmaa

Muokkaustila on kuin normaali tekstieditori: tietueen mihin tahansa kohtaan voi kirjoittaa, ja normaalit Windowsin näppäinkomennot (mm. leikkaa **Ctrl-X**, liimaa **Ctrl-V**, kopioi **Ctrl-C** ja peruuta **Ctrl-Z**) ovat käytössä.

Editori tulkitsee rivinvaihdon uudeksi kentäksi, ja kunkin rivin ensimmäiset merkit kenttäkoodiksi ja indikaattoreiksi.

Uuden kenttäerottimen merkin ‡ saa lisättyä **F7**-näppäimellä.

041‡a-kentän kielikoodin korjaus päivittää myös kielikoodin **008/35–37** merkkipaikat.

Huomaa: tyhjän rivin jättäminen muokattuun tietueeseen estää tietueen tallentamisen. Jos yhdistämistä yrittäessäsi saat virheilmoituksen *"T untematon virhe"*, tarkista, ettei tietueessa ole tyhjiä rivejä.

Yhdistelyn tuloksen tallentaminen

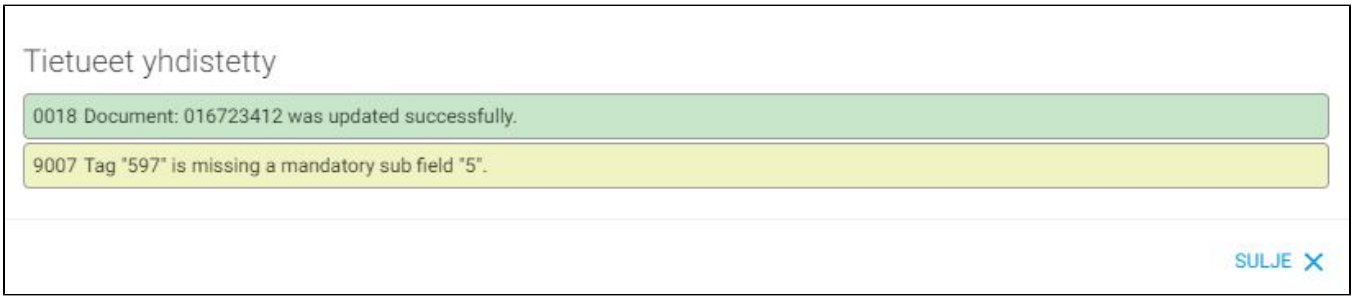
Jos yhdistettävillä tietueilla on osakohteita, Yhdistä-painike ei ole käytettävissä ennen kuin kaikille osakohteille on valittu yhdistettäessä suoritettava toimenpide (yhdistä, poista, tai lisää uutena).

Tietueiden/tietueperheiden yhdistelyn tulos tallennetaan painamalla oikean yläkulman **Yhdistä-kuvaketta**. , minkä jälkeen Merge aloittaa yhdistelyn:

Tallentaessaan yhdistelyn tuloksen Merge poistaa alkuperäiset tietueet/tietueperheet Melindasta ja luo tilalle uuden tietueen/tietueperheen. Tämä mahdollistaa alkuperäisten tietueiden palauttamisen tarvittaessa. Myös niissä tapauksissa, joissa yhdistelyn tuloksen tallennuksessa menee jotain vikaan, Merge palauttaa tilanteen alkuperäiseksi.

Kun tietueet/tietueperheet on tallennettu, Merge ilmoittaa asiasta, ja tarjoaa käyttäjälle luettavaksi Alephin ja luettelointirajapinnan tuottamat mahdolliset virheilmoitukset. Tallennusdialogi sulkeutuu oikean alareunansa **Sulje** -valinnalla.

Osakohdeperheiden kohdalla yhdistäminen voi kestää osakohteiden määrästä riippuen melko kauan – jopa kymmeniä minuutteja! Tallentamisen ajaksi kannattaa siis siirtyä vaikkapa käsittelemään seuraavaa tietueparia selaimen toisella välilehdellä. Palvelin huolehtii yhdistymistuloksen tallennuksesta myös, vaikka selaimen joutuisi sulkemaan kesken toimenpiteen – tällöin kyllä jäävät mahdolliset virheilmoitukset saamatta.

Jos Merge jää aina junnaamaan "Tietueita yhdistetään" -ilmoitukseen, yhdistymistä ei Melindassa tapahdu, etkä saa yhdistymisen valmistumis- tai virheilmoitusta, voi ongelman syynä olla selaimen asetukset, joissa on kielletty evästeiden (cookieiden) käyttö joko kokonaan tai spesifisti Mergeltä. Salli evästeiden käyttö Mergelle, ja kokeile auttoiko tämä.

Mergessä on havaittu *tammikuussa 2022* bugi, joka aiheuttaa sen, että **osakohteellisia kausijulkaisutietueita** yhdistettäessä yhdistymisen valmistumis- ja virheilmoitusten näyttäminen ei onnistu lainkaan. Osakohteellisten kausijulkaisutietueiden yhdistymisen onnistuminen on siis toistaiseksi syytä tarkistaa erikseen Melindasta.

Tietueen muokkaaminen ja tallentaminen yhdistämisen jälkeen

Kukin yhdistetty tietue on edelleen muokattavissa joko **Muokkaus-tilassa tai poimimalla kenttiä poistuvasta tietueesta** myös yhdistämisen jälkeen. Kun yhdistettyyn tietueeseen on tehty korjauksia, ne tallennetaan Yhdistetty-sarakkeen **Tallenna**-painikkeella. Tämä tallennus kohdistuu vain kyseiseen yksittäiseen tietueeseen.

Yhdistelynäytön tyhjentäminen

Mergen näyttö tyhjennetään uuden tietue(perhe)parin yhdistämisen aloittamista varten vasemman yläreunan -painikkeella.

Tuplatietokanta

Mergeen liittyy myös tuplatietokanta, johon on haravoitu tuplaehdotuksia Melindasta. **Uusi**-painikkeen vieressä olevat kolme symbolia liittyvät tuplatietokannassa olevien tietueiden yhdistämiseen, ja toimivat seuraavasti:

- **Seuraava pari** – Noutaa näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.
- **Ohita** – Hyppää ehdotuksen yli (esim. jos ei olla varmoja, onko tupla), ja hakee näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.
- **Ei tupla** – Merkitsee ehdotuksen tuplatietokantaan ei-tuplaksi ja hakee näytölle seuraavan käsittelemättömän tuplaehdotuksen.

Osakohteellisten tietueiden käsittely

Kun tietuepari haetaan yhdisteltäväksi, Merge hakee näkyville emotietueiden lisäksi niiden mahdolliset osakohteet. Osakohteet näytetään emotietueidensa alla supistetut tiedot (*245, 336 ja 773 ‡g/‡q* -kentät) sisältävinä osakohdekortteina. Merge esittää osakohteiden yhdistelystä ehdotuksen asettamalla yhdistettäviksi ehdotetut osakohteet rinnakkain samalle osakohderiville.

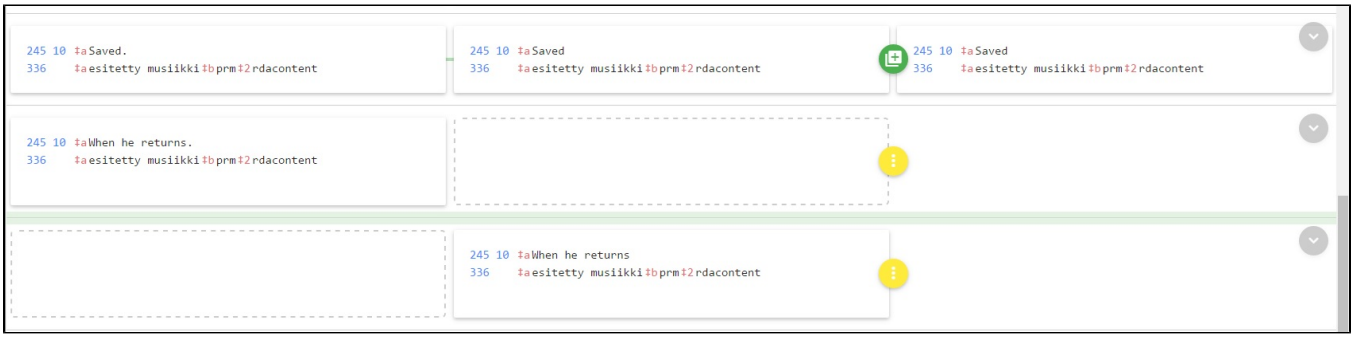
⚠️ Useita satoja osakohteita sisältäviä suurperheitä ei välttämättä kannata lähteä yhdistämään – se on erittäin hidasta ja altista virhetilanteille.

Osakohteiden siirtäminen ja yhdistymisparien vaihto

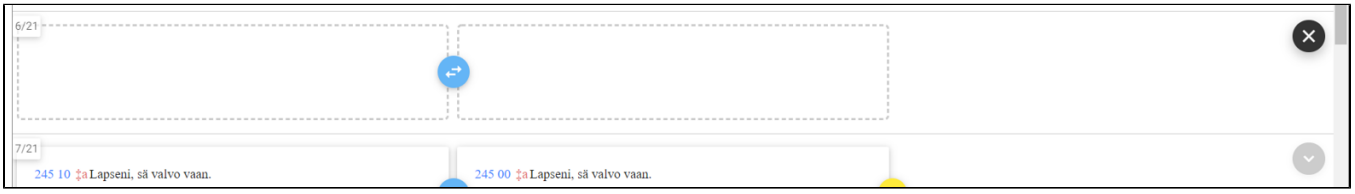
Osakohteiden yhdistymistä voidaan muokata siirtämällä osakohdekortteja riviltä toiselle. Siirtäminen tapahtuu tarttumalla osakohdekorttiin hiirellä (vasen nappi) ja raahaamalla se haluttuun uuteen kohtaan. Osakohdekortin voi siirtää vain olemassa olevalla osakohderivillä olevaan tyhjään korttipaikkaan.

Osakohderivien lisääminen ja poistaminen

Uuden tyhjän osakohderivin saa tarvittaessa lisättyä klikkaamalla osakohderivien välistä, vihertäväksi muuttuvaa erotinviivaa vasemmalla hiirennapilla.

Ylimääräisen tyhjän rivin saa puolestaan poistettua klikkaamalla osakohderivin oikeasta reunasta löytyvää pyöreää rastipainiketta. Tyhjien rivien poistaminen ei kuitenkaan ole pakollista, vaan ne katoavat yhdistelytuloksen tallennuksen yhteydessä automaattisesti.

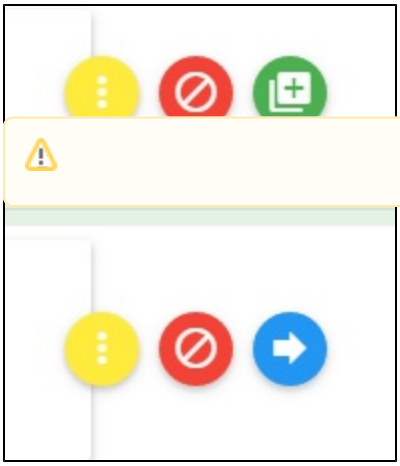
Osakohderivin toimenpiteen valinta

Osakohderivin tila näkyy ja on valittavissa yhdistetyn tietueen saraketta edeltävästä värikoodatusta painikkeesta seuraavasti:

- keltainen pistemerkki: osakohderiville ei ole valittu toimenpidettä
- vihreä yhdistämismerkki: osakohderivin tietueet **yhdistetään** yhdistetylle emolle yhdeksi osakohteeksi
- punainen kieltomerkki: osakohde **poistetaan** yhdistetyltä emolta
- sininen nuolimerkki: osakohde **lisätään uutena** yhdistetylle emolle

Osakohteiden yhdistymistoimenpiteiden massavalintaa varten Mergessä on myös kaksi näppäinkomentoa:

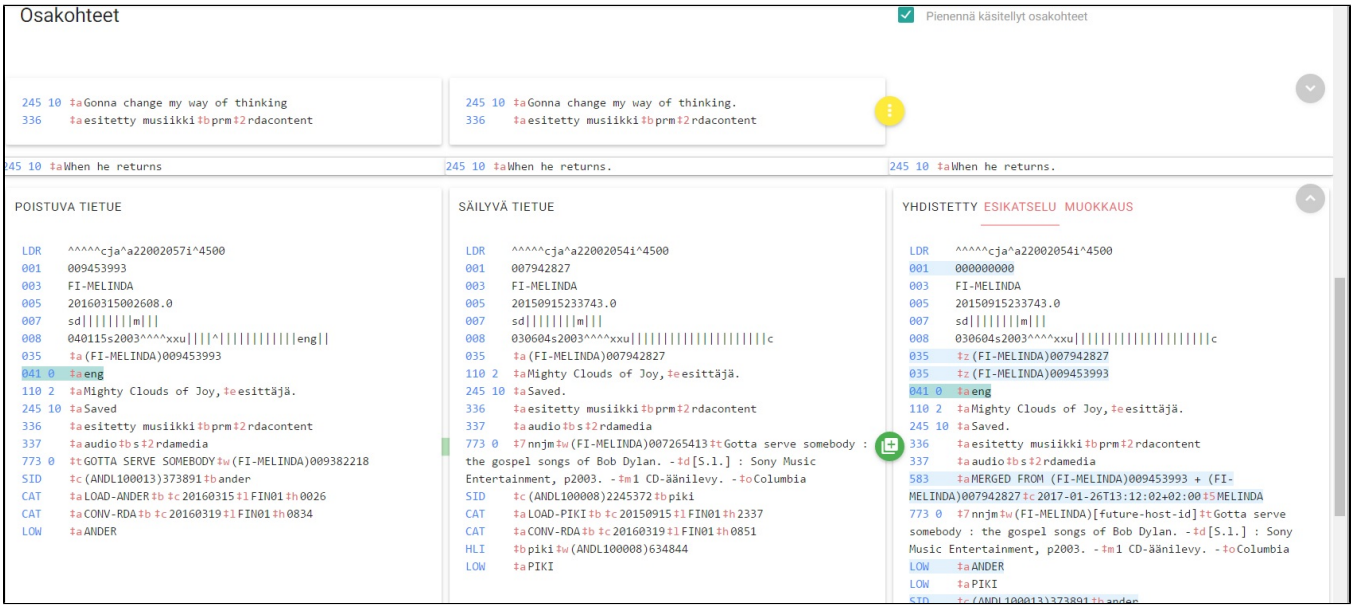
- **Alt + m** merkitsee kaikki kaksi osakohdetta sisältävät rivit yhdistyviksi ja jättää yksinäiset osakohteet neutraaliin tilaan

- **Ctrl + m** merkitsee kaikki osakohderivit hyväksytyiksi: kaksi osakohdetta sisältävät rivit yhdistyviksi ja yksittäisiä osakohteita sisältävät rivit uutena lisättäviksi

Jos tietueperheessä on paljon osakohteita, näppäinkomennolla tehty massavalinta voi kestää jopa muutaman minuutin.

Osakohdetietueiden avaaminen ja yhdistetyn osakohteen muokkaaminen

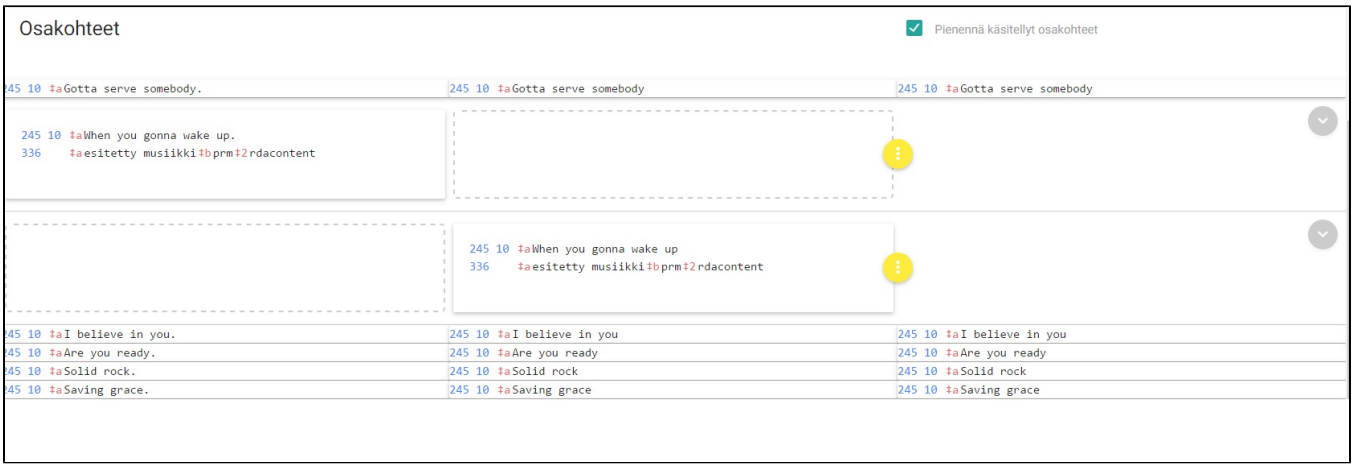

Osakohdekortin tai -kortteja sisältävän osakohderivin osakohteet voi avata oikean reunan harmaata nuolipainiketta klikkaamalla emotietueiden yhdistelynäkymää vastaavaan tietuenäkymään. Tietueiden muokkaus toimii samoin kuin emotietueilla. Osakohteita käsiteltäessä poistuvan ja säilyvän tietueen paikkaa ei voi kuitenkaan vaihtaa, vaan tietueiden rooli riippuu emoille valituista rooleista.

Osakohderivin tietuenäkymä sulkeutuu ja osakohteet palautuvat korttinäkymään samasta oikean reunan nuolipainikkeesta.

Osakohderivien pienentäminen

Paljon osakohteita sisältävien tietueiden käsittelyn helpottamiseksi ne osakohderivit, joiden yhdistymistila on valittu, voi pienentää pelkän *245*-kentän sisältäviksi riveiksi **Pienennä käsitellyt osakohteet** -valinnalla. Valinnan poistaminen palauttaa osakohteet takaisin korttinäkymään.

Esityksiä Merge-työskentelystä

Talonmiehen tuokio 27.4.2020: Merge-koulutus / Minttu Hurme (Videotallenne)

Talonmiehen tuokio 28.5.2020: Merge-koulutus: osakohteet / Minttu Hurme (Videotallenne)

Kysymykset, kehitystoiveet ja muut yhteydenotot: melinda-posti[at]helsinki.fi